

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 37

Заснований в 1996 році

Рівне – 2007

ББК 74.20

О - 59

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 37. — Рівне: РДГУ, 2007. — 274 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем психосоціального розвитку особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мігюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 29. 03. 2007 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2007

- соціальна сміливість, рішучість;
- сила волі, емоційна стабільність.

На нашу думку, це далеко не всі якості, якими повинен володіти сучасний менеджер. У професійному становленні фахівця будь-якої галузі першочергова увага повинна приділятися питанням етичної грамотності. Сучасним менеджерам необхідно знати сутність ділової етики, уміти визначати притаманні організації етичні норми, враховувати інтереси всіх суб'єктів управління і діяти відповідно до етичних норм на практиці.

Висновки. Зазначимо, що для формування професійної культури особистості майбутнього менеджера та поглиблення її професійного потенціалу у вищих навчальних закладах необхідні такі умови: забезпечення студентів фаховими та загальнотеоретичними знаннями; посилення гуманітарного та гуманістичного спрямування всіх навчальних предметів; впровадження спеціальних навчальних курсів, які сприятимуть формуванню професійної культури; забезпечення студентів відповідними базами практик; створення сприятливої морально-психологічної атмосфери у вищому навчальному закладі; впровадження новітніх технологій у навчально-виховний процес; впровадження соціально-педагогічного моніторингу як системи діагностики процесів формування компонентів професійної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананченко М.Ю. К вопросу о сущности и факторах становления профессиональной культуры специалиста // Формирование профессиональной культуры будущего специалиста: Материалы X областной студенческой научной конференции и международных педагогических чтений: Сб. статей и тез. – Архангельск, 2003. – С.11-14.
2. Вербець В.В. Педагогічна діагностика формування духовно-творчого потенціалу студентської молоді: Монографія. – Острог - Рівне, 2005. – 383 с.
3. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке. – М., 2000. – 279 с.
4. Иванова Т.В. Формирование профессиональной культуры будущего специалиста // Проблемы та перспективи управління якістю підготовки спеціалістів, 1-4 грудня 1993 р.: Тези доповідей. – К., 1993. – С.197-199.
5. Корінний М.М., Шевченко В.Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. – К., 2003. – 384 с.
6. Кравченко А.И. Культурология. – М., 2001. – 372 с.
7. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента /Пер. с англ. – М., 1992. – 702 с.
8. Новиков А. М. Российское образование в новой эпохе. – М., 2002. – 232 с.
9. Островський К.С. Підготовка фахівців в Україні: проблеми, перспективи на порозі третього тисячоліття. – Хмельницький, 2002. – 346 с.
10. Палеха Ю.І. Ділова етика: Навч. посібник. – К., 2001. – 238 с.
11. Пищулин Н.М. Формировать, воспитывать духовность // Педагогика толерантности. – 2002. – № 3. – С.92-102.
12. Пономарьов О.С. Невідкладність проблем формування загальної професійної культури сучасних фахівців // Вища школа. – 2002. – № 6. – С. 88-92.
13. Сливка С. Професійна культура юриста (теоретико-методологічний аспект). – Л.: Світ, 2000. – 119 с.
14. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: "Академвидав", 2006. – 352 с.
15. Хоруженко К.М. Культурология: Энциклопедический словарь. – Ростов-на-Дону, 1997. – С.239-240.

Резюме. В статье рассматривается сущность понятия „профессиональная культура”. Автор определяет основные факторы и условия формирования профессиональной культуры будущего специалиста. Сформулированы основные требования и профессионально-личностные качества современного менеджера.

Summary. It is the considers essence of notion of „professional culture”. In the article Main factors and conditions of forming of future specialist' professional culture are determined. The main requirements and professional personal qualities of modern manager are formulated.

УДК: 78.087.68 – 057
ПОТАПЧУК

Т.В.

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО РОБОТИ З ХОРОВИМ КОЛЕКТИВОМ

Резюме. У статті розглядається навчальний процес підготовки студентів музично-педагогічного факультету до роботи з хором колективом, наголошується на необхідності дотримання міжпредметних зв'язків.

Ключові слова: хоровий колектив, підготовка студентів, міжпредметні зв'язки.

Постановка проблеми. Аналіз фахової підготовки студентів до роботи з хором колективом показує, що у справі професійної підготовки накопичився педагогічний досвід і досягнуті значні успіхи. Однак,

осмислення реального стану хорової культури в сучасних умовах дає підстави для перегляду усталеної вузівської системи навчання.

Удосконалення фахової підготовки студентів до роботи з хоровим колективом має глибокий педагогічний і соціальний смисл. Особистісний потенціал вимагає від них фахових знань, умінь і навичок. Професійна майстерність майбутнього керівника хорового колективу, крім високого рівня знань свого предмета, технічної та інтелектуальної підготовки вимагає глибокого розуміння музичного твору, володіння методикою викладання хорового заняття, без яких його діяльність не може бути повноцінною. Адже, „диригентське мистецтво – унікальна у своєму роді діяльність, що виникає тільки у колективному виконанні з метою координації творчості учасників ансамблю, що заснована на специфічних прийомах та специфічній техніці” – наголошував В.Л. Живов [1, 46]. Диригент повинен „...правильно розуміти виконуваний твір, диригувати так, щоб усі жести та міміка ясно виражали внутрішнє переживання диригента”, - писав П.Г. Чесноков[4, 139].

Одним із аспектів загальної проблеми підготовки студентів до роботи з хоровим колективом є питання професійної спрямованості навчання. Майбутня діяльність випускників може скластися в різних напрямках хорових колективів. Також перед керівником завжди стоять такі завдання, як використання психологічних факторів впливу, стимулювання захопленості, інтересу, мобілізація свідомості, пам'яті. Розв'язання цих завдань залежить від виконавської можливості, рівня підготовки, вікових особливостей колективу [3, с.35]

Одним із шляхів удосконалення фахової підготовки студентів є міжпредметні зв'язки. Використання їх може відбуватися у поєднанні хорового диригування з хоровим класом та практикою роботи з хором.

Отже, у процесі підготовки студентів до роботи з хоровим колективом дуже важливим є постійний зв'язок занять у класі диригування з роботою хорового класу. Так для ефективного формування у диригентів внутрішнього відчуття хорового звучання можна застосовувати метод, який полягає в тому, що у студентів викликаються різні асоціації, пропонуються співставлення, що розвиває їх творчу уяву, необхідну для формування уявлень про можливе хорове виконання твору. Цій меті служитимуть диригування творів, що звучать у хоровому класі, слухання записів, вживання викладачем виразів, що викликають різні асоціації, звернення не до концертмейстера у класі диригування, а до конкретної хорової партії чи всього хору, а також спеціальне неправильне виконання партитури концертмейстером, про яке вже говорилося, - тобто всі ті прийоми, які сприяють тому, що студент починає уявляти себе в ролі диригента хорового колективу, який керує виконанням і добивається втілення свого творчого задуму.

У відповідності з вимогами дидактики у роботі над хоровим твором необхідно поєднати різні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний, коли викладач показує конкретний диригентський прийом або зразок виконавського втілення і аргументує свої дії;
- репродуктивний, що полягає у багатократному повторенні студентом окремих прийомів або епізодів з метою розвитку автоматизму дії, який він здійснює по зразку, показаному викладачем;
- метод проблемного викладу, коли викладач ставить перед студентом технічне або художнє виконавське завдання, а потім пояснює шлях для його вирішення;
- пошуково-творчий, коли студент сам бачить виконавське завдання і знаходить шляхи його вирішення.

Перші два методи дозволяють швидше сприймати матеріал, орієнтуватися на художньо-виконавські зразки викладача, а наступні три, пошукові, орієнтують студента на самостійне набуття нових для себе знань, на вирішення різноманітних професійних завдань. Крім того, використання пошукових методів сприяє набуттю творчого досвіду студентів. Вибір цих методів визначається навчальними завданнями, особливостями музичного матеріалу, рівнем диригентської підготовки студентів.

Для формування емоційної чутливості майбутніх диригентів може бути використаний метод вправ на моделювання у свідомості студента конкретного емоційного стану. Завдяки використанню цього методу вирішується проблема емоційної виразності у процесі диригування. Суть його полягає в тому, щоб у процесі диригування, наприклад, народної пісні куплетної форми запропонувати студенту виразити за допомогою техніки диригування різні емоційні стани, у відповідності із змінами характеру емоційного змісту поетичного тексту кожного нового куплету пісні. Таке творче осмислення тексту кожного куплету дозволяє варіювати виразність звучання одного і того ж музичного матеріалу. Крім постановки і вирішення музичних і технологічних завдань студент проводить „міні дослідження”, в якому є і вивчення літератури про твір, і пошук максимальної виразності у розкритті тексту, і виділення головного і другорядного, співвідношення частин і цілого та інші компоненти, притаманні дослідницькій діяльності.

Можна стверджувати, що для керівника хору крім загальнонаукової та професійної освіти мають велике значення навички наукового мислення, які сприяють умінню виділяти основне, узагальнювати, прогнозувати і досліджувати.

Процес навчання студента роботи з хоровим колективом містить в собі цілий ряд елементів навчально-дослідницької діяльності. Часто ці елементи вкраплені в традиційну методику навчання мистецтву диригента хору і серед них:

- письмові роботи в курсах диригування (анотації, виконавський аналіз творів), хорознавство та методика роботи з хором (вокально-хоровий аналіз партитур хорових творів), історія хорового виконавства,

методика вивчення диригування, методика навчання співу, методика дитячого музичного виховання (написання рефератів);

- розгорнутий письмовий аналіз хорових творів, включених до державного екзамену.
- Всі ці види робіт передбачають дослідження, проте вони різні за об'ємом і переслідують різну мету. Аналіз (вокально-хоровий, музично-теоретичний, виконавський) і анотації є підготовчим етапом до проведення навчальної дослідницької роботи на базі реферату, курсової чи дипломної роботи.

Використання у навчальному процесі елементів дослідницької діяльності сприяє активізації навчання студентів, збагачує і удосконалює методику підготовки до роботи з хором, робить її більш сучасною, щоб покращити якість майбутнього фахівця.

Пізнавальна активність, яка веде до підвищення якості знань, займає провідне місце у комплексі як загально-професійних, так і музичних навиків майбутнього диригента.

Активність мислення студента проявляється в різних видах його самостійної роботи, яка займає провідне місце в системі ефективних методів навчання. Оволодіння професійними знаннями, вміннями і навиками. Роль самостійної роботи у навчальному процесі дуже велика. Вона проявляється в поповненні та удосконаленні своєї професійної майстерності через різні види роботи, зв'язані з навчально-дослідницькою, а також з практичною діяльністю студентів. Однією з вирішальних умов навчання диригента є якість і регулярність виконання самостійних творчих завдань. Урок і його продовження в домашній роботі являються ланками одного процесу. Нові знання, отримані студентом на занятті осмислюються ним у процесі подальшої самостійної роботи, в результаті якої студент знаходить необхідні рішення. В цьому суть однієї з найважливіших і найбільш складних в музичній педагогіці проблеми виховання індивідуальності і самостійності студента-диригента, яка є особливою галуззю педагогічного мистецтва і залежить від того, наскільки педагог глибоко і професійно зуміє збагнути і розкрити людські і музичні особливості свого студента.

Особливе місце тут займають індивідуальні навчальні заняття, через які виявляються не тільки обдарованість майбутнього спеціаліста, але й одночасно вибудовується активний процес виховання особистості. Тому проблема індивідуалізації навчання і цілеспрямованого керівництва самостійною роботою студента є центральною проблемою музичної педагогіки.

Самостійна робота студентів з диригентсько-хорових дисциплін передбачає:

- глибоке осмислення досвіду хорового виконавства;
- широке осмислення матеріалу;
- поглиблення наукової аргументації проблем, що вивчаються;
- використання різноманітних форм і методів;
- вивчення музичного матеріалу, науково-методичної літератури;
- робота над аналізом хорових творів.

Вдало підібрана методологічна основа, на якій формується музично-виконавське мислення майбутнього диригента, сприяє розвитку та удосконаленню виконавської індивідуальності.

Пошук методів підвищення якісного рівня підготовки студентів до роботи з хоровим колективом для музичної педагогіки є першочерговим завданням.

Професія диригента – це цілий комплекс різних видів діяльності. У процесі підготовки до репетицій йому необхідна схильність до кропіткої роботи по вивченню репертуару. Він повинен володіти здатністю приймати конструктивні рішення при відборі репертуару, складанні творчих планів колективу. Диригент повинен мати комунікативні якості, які б швидко допомогли у налагодженні контакту, спілкуванні з учасниками колективу, створенні сприятливого для творчої діяльності психологічного клімату. Він повинен володіти методичними прийомами проведення репетицій і концертів, де він включається як у педагогічний, так і у виконавський процес, організовує їх і керує ними. І нарешті, йому потрібні моральні переконання і волюні якості керівника, який несе повну відповідальність за підготовку і творчу роботу колективу.

Таким чином, для професії керівника хору надзвичайно важливо не тільки володіти комплексом диригентських здібностей, але й мати цілий ряд індивідуально-психологічних властивостей особистості, без яких неможлива успішна робота з хоровим колективом. Перш за все необхідне формування морально-духовних цінностей, усвідомлення значимості своєї професії. Найбільш важливими індивідуально-психологічними якостями для керівника хорового колективу повинні бути: розвинуте почуття відповідальності, терпіння в роботі з людьми, наполегливість у досягненні мети, вміння згуртувати людей і вести їх за собою, сильна воля та багато інших, які відіграють велику роль в управлінській діяльності.

Суттєві труднощі у навчанні керівників хорового колективу пов'язані з тим, що процес виховання майбутнього диригента проходить в умовах обмежених можливостей керування хором (у класах індивідуального диригування звучання хору імітується засобами фортепіано), а тому важливе місце у підготовці фахівців належить самостійній роботі і активній практиці роботи з хором. Аналіз причин, що викликають подібне відношення до практики, виявляє головну з них – відсутність у значної частини студентів вміння реалізовувати свої виконавські здібності і навички роботи з людьми, тобто вони не мають відповідної психологічної підготовки для керівництва колективом.

Сучасна виконавська практика вимагає, щоб керівник хору був обізнаний в питаннях педагогіки, культури спілкування, методах виховання і розвитку колективу. Адже „колектив – це об'єднання людей, спрямоване на реалізацію суспільно значущих цілей” [2, с.15]. Певними особливостями відрізняється хоровий

колектив. Це творчий колектив, завдання якого – передати думки і почуття, ідейний зміст, закладений у тому чи іншому пісенному творі.

Колективна творчість, єдність цілей, дій, задумів створює особливу „колективну своєрідність”, котра накладає неповторний відбиток на життя та діяльність учасників хору.

Педагогами і психологами встановлено, що колектив має великі виховні можливості, причому його вплив на особистість багато в чому залежить від активності самої особистості та від того становища, яке вона займає в колективі. А вплив колективу на процес формування особистості багато в чому залежить від умов, в яких здійснюється виховання в колективі.

Однак в діяльності хорового колективу є і свої специфічні особливості. Керівна роль диригента в процесі репетиційної і концертної діяльності вимагає від нього постійної дії на колектив. Він зобов'язаний вирішувати завдання навчання і виховання, організації і дисципліни. Можна стверджувати, що діяльність диригента проходить в умовах постійного дефіциту часу – адже для того, щоб втримати ініціативу у своїх руках і направити хід виконання наміченого плану він зобов'язаний швидко реагувати на ситуації, що постійно змінюються у процесі творчої роботи з хоровим колективом. Всі ці фактори до яких слід додати і повну міру відповідальності за творчий стан колективу, сприяють тому, що робота диригента хору об'єктивно пов'язана з великим навантаженням, що створює напружений характер роботи.

Висновки. Отже, професія диригента (керівника хорового колективу) пред'являє високі вимоги до особистих індивідуальних якостей студента. Тому у підготовці до роботи з хоровим колективом певне значення відіграє музична та педагогічна підготовка. В період навчання потрібно сформувати у майбутніх диригентів індивідуальний стиль діяльності і забезпечити його успішність у складних ситуаціях спілкування з колективом, де потрібно вирішувати багато організаційних, виконавських, педагогічних завдань, мобілізувати свою професійну майстерність для реалізації намічених планів.

Таким чином, основні шляхи навчальної діяльності студентів з хоровим колективом мають за мету наближення процесу навчання до умов практичної діяльності фахівця: введення нових компонентів у навчально-репетиційний процес, створення на заняттях творчої атмосфери, підвищення виконавської майстерності, техніки диригування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Живов В.П. Теория хорового исполнительства. – М.: МГГУ им. Баумана, 1998. – 287 с.
2. Ковальов О.І. Колектив та соціально-психологічні проблеми керівництва. – М., 1978. – 150 с.
3. Рачицька Л.К. До проблеми вдосконалення диригентсько-хормейстерської підготовки студентів //Наукові записки Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя: Психолого-педагогічні науки. – 2002. - №1. – С.35-38.
4. Чесноков П.Г. Хор и управление им. – М.: ГМИ, 1952. – 223 с.

Резюме. В статті розглядається навчальний процес підготовки студентів музично-педагогічного факультета до роботи з хоровим колективом, акцентується увага на міжпредметних зв'язках.

Summary. In the article the educational process of the students training of the musical-pedagogical faculty to the work with a choral collective are considered; attention to the overlading sciences is paid.

УДК: 159.923.2:378
ПРОКОФ'ЄВА

О.О.

ВПЛИВ НЕКОНСТРУКТИВНИХ НАСТАНОВ НА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Резюме. У статті окреслюється важливість особистісного зростання майбутніх педагогів як втілювачів реформ в освіті. Надаються результати моніторингу готовності студентів до саморозвитку і причин, які стають на заваді особистісному зростанню. Вивчається вплив неконструктивних настанов на готовність до особистісного зростання.

Ключові слова: особистісне зростання, готовність до саморозвитку, неконструктивні настанови, майбутні педагоги.

Постановки проблеми. Вирішальне значення для економічної ефективності і конкурентоспроможності країни, забезпечення інтелектуальної самостійності і гідного місця в сучасному світі мають не стільки наукові й технічні знання, скільки високі моральні якості особистості спеціаліста, інтелектуальний і творчий потенціал, винахідливість, ініціативність, чуття нового, здатність адаптуватися до умов, що змінюються.

Сучасне життя визначає головну мету української системи освіти – створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, формування поколінь, здатних навчатися впродовж

З М І С Т

<i>Від редакції</i>	3
Ямницький В.М., Литвиненко С.А. Життєві перспективи особистості в контексті психології життєтворчості.....	4
Петренко О.Б. Гендерні відмінності формування життєвих перспектив у старшокласників.....	6
Корнієнко О.В. Індивідуально-психологічні особливості психосоматичного здоров'я студентів-юнаків.....	10
Безкоровайна О.В. Особистісне самоствердження у контексті професійного вдосконалення і життєвих перспектив у ранньому юнацькому віці.....	15
Артемова О.І. Професійне становлення і розвиток креативної особистості майбутнього педагога.....	19
Безлюдна В.І., Осьмак Л.П. Динамічні аспекти життєвої перспективи особистості у період переходу від підліткового до раннього юнацького віку.....	22
Блинова О.Є. Гендерні аспекти психологічного здоров'я.....	25
Бордюк В.М., Бабак К. Ціннісно-сміслова природа самовизначення старшокласника.....	28
Вакарєв Є.С. Психологические особенности гендерной интерпретации парфюмерных запахов.....	31
Воробйов А.М. Концептуальні основи формування соціально активної особистості майбутніх вчителів у розвиваючому виховному просторі педагогічного університету.....	36
Галецька І.І., Пендюр А.В. Психологічні чинники професійної ідентифікації студентської молоді.....	39
Главінська О.Д. Життєві цінності особистості.....	43
Демчук О.О. Соціально-психологічна компетентність особистості та її психологічні прояви.....	46
Дружиніна І.А. Феномен ідентичності та ідентифікації в руслі сучасних психологічних досліджень.....	48
Димченко Н.С. Розвиток особистості менеджера як психологічна проблема.....	52
Долгих А.А. Неусвідомлена релігійність особистості як психологічний феномен.....	55
Завгородня О.В. Питання ціннісного становлення художньо обдарованої особистості.....	58
Завгородня О.В., Курганська Л.О. До проблеми збереження психологічного здоров'я дитини.....	64
Ісасва Є.С. Вплив хвороби на становлення життєвих перспектив особистості.....	70
Івашкевич Е.З. Методологічні засади підготовки практичних психологів у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації.....	73
Камінська О.В. Психологічний аналіз феномену самоставлення в юнацькому середовищі.....	78
Кардаш Г.М. Моральне вдосконалення студентської молоді у контексті життєвих перспектив.....	83
Кашпур Ю.М. Наукова інтерпретація узагальнених гендерних та сексуальних стереотипів: їх вплив на розвиток фізичного образу „Я” підлітка.....	86
Кобильнік Л.М. Динаміка особливостей самоактуалізації особистості майбутніх психологів і педагогів.....	89
Ковалевич В.В. Психосоціальний розвиток особистості: формування життєвих перспектив у контексті естетичних цінностей.....	94
Корчакова Н.В. Самопрезентаційна складова монологічного виступу.....	97
Косарєва О.І. Вплив подружніх стосунків на особистісний розвиток дитини.....	100
Кириченко Н.А. Переживання буденності як елементарна форма життєтворчості особистості в юнацькому віці.....	103
Кравчук М.М. Формування особистісного цілепокладання, як елемента життєвої перспективи підлітків з девіантною поведінкою.....	109
Мазяр В.М. Особливості розвитку мислення школярів на уроках світової літератури.....	113
Марковець Г.В. Критерії транспективної діагностики особистісного зростання і соціальної спроможності сучасної людини у розумінні практичних психологів.....	116
Марковець Л.М. Динаміка моральних цінностей майбутніх психологів як показник їх особистісного зростання у процесі професійного становлення.....	120
Матейко-Калиній Н.М. Особливості емоційного реагування на життєві ситуації у дітей, які мешкають в зоні посиленого радіоекологічного контролю.....	127
Мешко Г.М., Мешко О.І. Формування компетентності здоров'я збереження майбутніх учителів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін.....	130
Михальчук Н.О. Культурологічно орієнтоване навчання студентів іноземної мови.....	133
Назарець Л.М. Пізнавальний інтерес як складова самосвідомості підлітків.....	138
Ніколайчук Г.І. Загальні моделі породження вислову у структурі мовленнєвої діяльності.....	141
Ніколайчук І.О. Проблема авторських новотворів у парадигмі породження та сприймання вислову.....	146
Оселедько О.О. Цілепокладання як чинник професійно-особистісного зростання майбутніх практичних психологів на етапі вузівської підготовки.....	151
Островська О.І. Професійний діагноз як складова багатоаспектного психологічного діагнозу при параноїдній шизофренії.....	154
Осьмак Л.П. Психологічні особливості життєвої перспективи вагітних жінок.....	157
Павелків В.Р. Теоретичний аналіз головних підходів до дослідження агресії та агресивної поведінки.....	161
Панасюк М.М. Шляхи пониження рівня навчального стресу в студентів.....	166
Пісоцький О.П. Тренінг базових когнітивних стилів майбутніх психологів як чинник їх професійного	

самовдосконалення.....	169
Поліщук Н.В., Панченко М.С., Панченко І.М., Мосісвич О.С. Загроза духовного зубожіння молоді.....	173
Попчук О.В. Професійна культура менеджера: проблеми та перспективи формування.....	176
Потапчук Т.В. Підготовка студентів до роботи з хоромим колективом.....	179
Прокоф'єва О.О. Вплив неконструктивних настанов на готовність до особистісного зростання майбутніх педагогів.....	182
Розова Т.М. Професійна спрямованість як умова розвитку комунікативних здібностей у майбутніх психологів.....	188
Романюк В.Л. Біоетичні аспекти онтогенезу особистості.....	193
Рудюк О.В. „Реконструкція” суб'єктивного психологічного простору безробітних методом багатомірного шкалювання.....	196
Рудь Г.В. Особливості емоційного забарвлення ментальних карт життя старшокласників та студентів.....	199
Савуляк В.О. Формування образу майбутньої професійної діяльності як детермінанта особистісного розвитку.....	206
Сеньовська Н.Л. Саморегуляція як засіб професійного всамодосконалення вчителя.....	209
Сеньчук О.В. Прояви психологічних труднощів студентів у процесі вивчення іноземної мови та шляхи їх подолання.....	212
Скляр П.П. Формування управлінської культури інженера як ймовірна складова трансформації його професійної підготовки.....	215
Смалько М.Ф. Поняття „норма” у розумінні музичної обдарованості.....	219
Співак В.І., Гаврилов О.В. Особливості консультування старших школярів з питань самовизначення, вибору професії та життєвих планів.....	222
Сторож О.В. Теоретичний аналіз життєвого шляху особистості за регулятивно-детерміністською концепцією.....	225
Сулжук А.Ф. Професійний особистісно-орієнтований підхід у підготовці конкурентоспроможного фахівця.....	229
Турецька Х.І. Аналіз підходів до розуміння ідентичності у психологічній науці.....	232
Уличний І.Л. Особливості реалізації профорієнтаційного проекту у навчально-виховному процесі школи.....	236
Ульяновська Л.П. Використання активних методів навчання у підготовці майбутніх хормейстерів.....	241
Фалько Н.М., Вовчак Н.А. Використання соціально-психологічного тренінгу у роботі практичного психолога з акцентуйованими підлітками.....	244
Хупавцева Н.О. Формування комунікативних умінь педагога.....	247
Чорнописка О.П. Динаміка ставлення чоловіків та жінок до дошлюбних та позашлюбних сексуальних стосунків у США, СРСР, Росії, Україні, Німеччині у другій половині 20 ст.....	251
Юрченко В.М., Волощук О.О. Професійний стрес як негативний фактор вдосконалення педагогічної діяльності.....	254
Юрченко В.М., Грищук М.М. Вікові кризи у дітей та підлітків у контексті формування їх до невротичних станів та життєвих перспектив.....	257
Ягьяєва С.В. Професійна само ідентифікація майбутніх психологів як форма вияву особистісного зростання.....	261
Яцюрик А.О. Розвиток суб'єктності особистості в процесі читання художньої літератури.....	264
Відомості про авторів.....	270

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 37

Заснований у 1996 р.

Редактор збірника Воробйов А.М.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Кравчук В.Ю.

Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 02.04.2007 р. Підписано до друку 9.04.2007 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,14. Обл. вид. арк. 29,57. Замовлення № 25/1 Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 37. — Рівне: РДГУ, 2007. — 274 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем психосоціального розвитку особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20